

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ,
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ТУРИЗМУ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТА ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи

здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної
програми «Управління персоналом та економіка праці»
денної та заочної форм навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
управління персоналом
та економіки праці
Протокол № 3 від 20.10.2020

Управління персоналом. Методичні вказівки до виконання курсової роботи здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Управління персоналом та економіка праці» денної та заочної форм навчання / Укл.: Кичко І.І. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2020. 32 с.

Укладач: *Кичко Ірина Іванівна,*
доктор економічних наук, професор

Відповідальний за випуск: *Ремньова Людмила Михайлівна*
завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці Національного університету «Чернігівська політехніка», кандидат економічних наук, професор

Рецензент: *Парубець Олена Миколаївна,* професор кафедри фінансів, банківської справи і страхування, Національного університету «Чернігівська політехніка», доктор економічних наук, професор

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Мета і завдання курсової роботи.....	5
2 Орієнтовна тематика курсових робіт.....	6
3 Структура курсової роботи, основні етапи її виконання.....	7
4 Вимоги до оформлення курсової роботи.....	10
4.1 Оформлення таблиць.....	12
4.2 Оформлення формул.....	13
4.3 Оформлення рисунків.....	13
4.4 Оформлення додатків.....	14
4.5 Оформлення переліку посилань та посилань у тексті.....	14
5 Критерії оцінки курсової роботи.....	15
6 Організація захисту курсової роботи.....	17
Список використаної і рекомендованої літератури.....	18
Додатки.....	19
Додаток А – Рекомендована тематика курсових робіт.....	19
Додаток Б – Зразок титульного листа курсової роботи.....	21
Додаток В – Зразки оформлення змісту курсової роботи.....	22
Додаток Г – Приклади оформлення бібліографічного опису у переліку посилань.....	23
Додаток Д – Зразок оформлення таблиці.....	29
Додаток Е – Зразок оформлення рисунку.....	30
Додаток Ж – Зразок бланку відгуку на курсову роботу.....	31

ВСТУП

Сучасний етап вітчизняного економічного розвитку потребує підвищення ефективності управління підприємством на основі використання всіх його ресурсів, серед яких важливе місце належить персоналу і потребує визначення нових підходів та методів. Персонал у всьому світі розглядають як найцінніший виробничий ресурс і є важливою рушійною силою економічного розвитку.

Для суб'єктів господарювання першорядною метою є забезпечення стабільними кадровими ресурсами, які відповідають професійним та кваліфікаційним вимогам та мають потенціал для подальшого внутрішнього професійного розвитку. Все це підвищує актуальність дослідження управління персоналом у теоретичному, практичному, методичному та освітньому.

Курсова робота, виконання якої передбачено освітньо-професійною програмою «Управління персоналом та економіка праці» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент», повинна сприяти закріпленню і поглибленню знань, умінь і навичок з дисципліни «Управління персоналом», одержаних у процесі навчання. Написання і захист курсової роботи є важливим етапом вивчення навчальної дисципліни.

У результаті написання курсової роботи здобувач вищої освіти повинен засвоїти необхідні навички наукової-дослідної роботи, оволодіти методами аналізу, обробки інформації, узагальнення теоретичних та практичних основ діяльності об'єкта дослідження, поглибити, розширити та закріпити знання за обраною темою.

Курсова робота відображає результати наукового дослідження проведеного здобувачем вищої освіти самостійно. У ній здобувач вищої освіти повинен показати вміння грамотно і аргументовано висвітлювати власні думки, обґрунтовувати пропозиції, правильно і вільно користуватись як загальноприйнятою економічною, так і фаховою термінологією.

Підготовка курсової роботи спрямована на обґрунтування пропозицій з досліджуваних проблем.

1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота – важливий етап навчального процесу та науково-дослідної роботи здобувача вищої освіти, її виконання сприяє поглибленому ознайомленню з державними законодавчими актами і програмними документами, науковими працями вітчизняних та закордонних вчених, статистичними та звітними матеріалами щодо проблеми дослідження. При цьому здобувачі вищої освіти набувають навичок самостійного пошуку необхідних інформаційних джерел та матеріалів, їх аналізу та узагальнення, писемного викладання теоретичних і практичних питань по одній з економічних проблем.

Мета виконання курсової роботи — допомогти майбутнім фахівцям, застосовуючи набуті знання з управління персоналом, формувати уміння щодо розроблення та здійснення кадрової політики, забезпечення цілеспрямованого використання персоналу організації, дати уявлення про закономірності формування управління персоналом організації, показати принципи, форми, засоби та умови їх реалізації, закріпити знання з організації праці різних категорій персоналу, поглибити набуті навички з нормування праці та ефективності роботи працівників різних професій та спеціальностей, оволодіти методикою розрахунку трудових показників.

Досягнення поставленої мети обумовлює виконання таких завдань:

- систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань з управління персоналом, набуття навичок самостійного, творчого використання цих знань у науковій діяльності;
- дослідження процесів управління та практичне застосування отриманих знань при вирішенні конкретних завдань;
- оволодіння методами наукових досліджень, узагальнення та логічного викладу матеріалу, виконання техніко-економічних розрахунків, формулювання висновків та пропозицій щодо удосконалення вирішення проблематики дослідження.

Курсова робота повинна відповідати таким вимогам:

- бути самостійним дослідженням, присвяченим вирішенню актуальних питань управління персоналом;
- мати чітку та логічну послідовність побудови роботи і викладу матеріалу;
- містити елементи наукової новизни, обґрунтованість висновків і пропозицій, які сприятимуть ефективному вирішенню поставлених в роботі завдань;
- відповідати загальноприйнятим вимогам і правилам оформлення науково-дослідних робіт.

2 ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Тема курсової роботи вибирається здобувачем вищої освіти самостійно із рекомендованого списку, розробленого і затвердженого кафедрою управління персоналом та економіки праці, що наведений в додатку А.

За узгодженням із науковим керівником здобувач вищої освіти може запропонувати іншу тему дослідження, обґрунтувавши доцільність цього вибору (наприклад, наявністю фактичного матеріалу за місцем роботи).

При виборі теми курсової роботи необхідно враховувати її актуальність, ступінь дослідження в наукових працях, наявність публікацій у науково-методичній та періодичній літературі, практичну значимість, зацікавленість здобувача вищої освіти в дослідженні даної тематики.

3 СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ, ОСНОВНІ ЕТАПИ ЇЇ ВИКОНАННЯ

Процес виконання курсової роботи включає наступні етапи:

- вибір теми;
- підбір та опрацювання літератури;
- складання плану роботи;
- збір фактичного матеріалу;
- написання роботи;
- підготовку і захист курсової роботи.

Написанню курсової роботи передуює складання плану, в якому відображається зміст та суть проблеми за обраною темою, її складність та логіка дослідження. План складається здобувачем вищої освіти самостійно і погоджується з науковим керівником. У процесі дослідження до змісту роботи можуть бути внесені зміни та доповнення, які узгоджуються з керівником.

Курсова робота повинна мати певну логіку побудови, послідовність, завершеність. Загальний обсяг курсової роботи має бути в межах 35–45 сторінок друкованого тексту. До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел.

Рекомендована структура курсової роботи:

- титульний лист (додаток Б);
- зміст (додаток В);
- вступ;
- основна частина роботи, яка поділяється на розділи і параграфи;
- висновки;
- перелік посилань;
- додатки.

Титульний лист є першою сторінкою курсової роботи та містить інформацію про: навчальний заклад, де виконується курсова робота;

ідентифікує навчальну дисципліну; тему дослідження; автора роботи та наукового керівника; результати захисту курсової роботи.

Зміст курсової роботи містить вступ, послідовно перелічені назви всіх розділів, параграфів, висновки, перелік посилань, додатки та розміщується на другій сторінці курсової роботи.

У вступі слід обґрунтувати актуальність обраної теми, її теоретичне та практичне значення, сформулювати мету та основні завдання дослідження, визначити методи дослідження, які використовуються при написанні роботи, надати перелік авторів, роботи яких склали основу для підготовки матеріалів дослідження. Обсяг вступу повинен складати 2-3 сторінки.

Основна частина курсової роботи повинна складатись з 3-х розділів.

У першому розділі розглядаються теоретичні питання з обраної теми, проводиться дослідження науково-методичної літератури, аналізуються різні погляди вчених і спеціалістів, ступінь розробки теми курсової роботи у монографічних дослідженнях, у законах України, постановах Кабінету Міністрів, наказах профільних міністерств, інструкціях та положеннях та обґрунтовується власна точка зору на вирішення проблем дослідження. Систематизуються економічні показники, за допомогою яких буде здійснюватись аналіз статистичних даних у другому розділі роботи. Обов'язковим є посилання на використану літературу, цитати, ідеї, іншу інформацію, яка використана в роботі. Обсяг розділу 11-15 сторінок.

Другий розділ курсової роботи має аналітико-дослідницький характер. Забезпечуючи логічну послідовність дослідження, він повинен поєднати викладені теоретичні засади та вміння використовувати обрані методи дослідження і певний методичний інструментарій.

У цьому розділі розкривається сучасний стан предмета вивчення на обраному об'єкті дослідження; здійснюється аналіз та якісна оцінка факторів, що обумовили динаміку окремих показників.

Враховуючи сучасну інформатизацію та комп'ютеризацію, обов'язковим є використання у курсовій роботі сучасних інформаційних технологій,

прикладного програмного забезпечення. Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми, схеми мають супроводжуватися тлумаченням та висновками, які дозволяють визначити сутність та стан явищ і процесів, що спостерігаються на об'єкті дослідження, розкрити їх особливості та тенденції розвитку. При написанні другого розділу курсової роботи повинні даватися посилання на останні видання й публікації. Обсяг розділу 14-18 сторінок.

У третьому розділі обов'язково наводяться конкретні рекомендації, пропозиції щодо удосконалення предмета дослідження, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення із врахуванням результатів аналізу, здійсненого у другому розділі.

Цей розділ повинен містити пропозиції щодо вдосконалення діяльності об'єкта дослідження відповідно до мети та завдань дослідження. Обсяг розділу 11-15 сторінок.

У висновку в короткій формі зазначаються найбільш важливі теоретичні та практичні результати проведеного дослідження, зокрема, формулювання і аналіз проблеми, рекомендації щодо наукового та практичного використання отриманих результатів для підвищення ефективності діяльності об'єкту дослідження, а також економічний ефект від впровадження запропонованих заходів. Висновки включають чітко сформульовані і обґрунтовані пропозиції щодо вирішення проблем з теми курсової роботи, які здобувач вищої освіти буде захищати як результат виконання ним роботи. Обсяг висновків – 3-4 сторінки.

До списку використаної літератури вносяться всі використані при написанні роботи джерела інформації: законодавчі та нормативні акти, статистична інформація, підручники, навчальні посібники, періодичні видання. Джерела інформації подаються в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Список використаних джерел свідчить про ступінь обізнаності здобувача вищої освіти з проблематикою теми роботи. До списку не включаються ті джерела, на які немає посилань у тексті і які фактично не були використані

здобувачем вищої освіти. У роботі повинно бути використано не менше 25 літературних джерел.

Кожне джерело нумерується і записується із абзацу. Приклад оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел приведено в додатку Г.

До додатків може бути віднесений допоміжний матеріал, який був використаний у роботі, але не відображений у тексті (розрахункові таблиці, зразки документів, графіки, схеми, інформативні та ілюстративні матеріали, які займають повну сторінку тощо).

Результатом виконання курсової роботи є написання першого варіанту, який подається здобувачем вищої освіти для ознайомлення своєму науковому керівнику.

4 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу виконують за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (297x210 мм), 14-го розміру шрифту з інтервалом 1,5 із кількістю абзаців на сторінці не більше 5. Перед текстом курсової роботи розміщують титульний лист (додаток А) та відгук (додаток Ж), підписаний науковим керівником.

Необхідно дотримуватися таких розмірів відступів: зліва - 30 мм для підшивки і зауважень, справа - 10 мм, знизу і зверху - 20 мм. Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту роботи.

Під час виконання курсової роботи необхідно дотримуватись рівномірної щільності тексту, контрастності й чіткості зображення. Лінії, літери, цифри та інші знаки мають бути чіткі, не розпливчасті, однаково чорними впродовж усієї курсової роботи.

Скорочення слів і словосполучень у курсовій роботі має здійснюватись відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Заголовки структурних частин: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкують маленькими буквами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку наприкінці заголовка не ставлять.

Наприклад:

1.1 Поняття, принципи та завдання управління персоналом

Перенесення слів у заголовку розділу не допускається. Кожний розділ починається з нової сторінки. Текст підрозділів пишеться в межах одного розділу без розриву.

Відстань між заголовком розділу і підрозділу - 1 рядок, між заголовком підрозділу і текстом курсової роботи - 1 рядок.

Не допускається розміщення назви розділу, параграфу в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Сторінки нумеруються арабськими цифрами. На титульному листі номер не ставиться, на наступних сторінках - у правому верхньому кутку без крапки (наскрізна нумерація з додатками).

Протягом всього тексту повинна бути одноманітність термінів, позначень, умовних скорочень та символів. Терміни повинні відповідати діючим стандартам.

У змісті (додаток В) вказують номери сторінок, з яких починаються розділи, підрозділи.

Всі наведені цитати, цифрові дані та іншу інформацію, запозичену з літературних джерел, необхідно чітко виділяти із посиланням на джерело (порядковий номер за списком використаних джерел), із зазначенням сторінки у квадратних дужках. Наприклад: [25, с.77]; [15, с.183].

При наявності у тексті переліку складових частин, фактів і таке інше, їх слід нумерувати порядковою нумерацією арабськими цифрами із дужкою, наприклад: 1), 2), і друкувати малими літерами із абзацного відступу.

4.1 ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦЬ

Таблицю слід розміщувати одразу після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті: "див. табл. 2.1". Кожна таблиця повинна мати назву, яку потрібно писати малими літерами (крім першої прописної). Назва розміщується над таблицею, має бути стислою і відображати зміст таблиці.

Таблиці нумеруються послідовно арабськими цифрами в межах кожного розділу (номер таблиці включає номер розділу і порядковий номер таблиці). При переносі частини таблиці на наступний аркуш зазначають: "Продовження табл. 2.1" (додаток Д).

Заголовки граф починають з великих літер, а підзаголовки - із малих, якщо вони складають одне речення із заголовком. Для скорочення тексту заголовків і підрозділів граф окремі поняття допускається замінити літерними позначеннями, якщо вони пояснені в тексті, або приведені на малюнках.

Якщо цифрові дані в графах таблиці виражені в різних одиницях виміру, то їх указують в заголовках кожної графи. Якщо всі показники розміщені в таблиці, виражені в одній і тій же одиниці виміру, скорочене визначення одиниці виміру розміщують над таблицею в заголовку.

Графу "Номер з/п" у таблицю включати не слід, за винятком випадків, коли на ці номери є посилання.

Якщо текст, що повторюється в графі таблиці складає одне слово, то замість нього ставлять лапки, якщо із двох і більше слів то при першому повторі пишуть "те ж", а потім ставлять лапки. Ставити лапки замість цифр, знаків, математичних символів, які повторюються, не допускається. Якщо цифрові, або інші дані в таблиці не приводяться, замість них ставлять прочерк.

Значення показників у таблиці потрібно розміщувати так, щоб числа були вирівняні по правій стороні. Числові значення величин в одній графі повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Невеликі за значенням числа проводяться в вигляді десяткових дробів.

4.2 ОФОРМЛЕННЯ ФОРМУЛ

Формули та рівняння розміщуються безпосередньо за текстом, в якому вони згадуються по середині рядка. До і після кожної формули чи рівняння залишається один вільний рядок.

Наведені в курсовій роботі формули нумерують (при наявності на них посилань (наприклад: “див. формулу 1.1”)) подвійною нумерацією арабськими цифрами в межах кожного розділу. Нумери вказують з правої сторони аркуша на рівні формули в круглих дужках, наприклад (1.1) - перший розділ, перша формула. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід наводити під формулою у тій самій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перед поясненням першого символу пишуть з абзацу слово "де" без двокрапки.

Наприклад:

$$Z = (M_1 - M_2) / (D_1^2 + D_2^2)^{1/2}, \quad (3.1)$$

де M_1, M_2 – математичне очікування;

D_1, D_2 – середнє квадратичне відхилення міцності та навантаження.

4.3 ОФОРМЛЕННЯ РИСУНКІВ

Ілюстрації (малюнки, графіки, схеми, діаграми) позначають словом "Рисунок". Ілюстрації необхідно розміщувати в роботі безпосередньо після тексту, де вони відзначаються вперше або, якщо не дозволяють їх розміри, на наступній сторінці. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: «Рисунок 1.2» – другий рисунок першого розділу. Номер ілюстрації, її назву, джерело походження та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією в центрі.

За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Позначення «Рисунок» разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних (див. додаток Е).

4.4 ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ

Кожний додаток починається з нового аркуша і повинен мати заголовок, який відображає його зміст. З абзацу пишуть слово "Додаток". Додатки мають наскрізну одинарну нумерацію (в межах усієї роботи) великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: "Додаток А". На додатки у тексті обов'язково слід робити посилання.

4.5. ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ПОСИЛАНЬ ТА ПОСИЛАНЬ У ТЕКСТІ

До переліку посилань слід включати джерела, на які у тексті є посилання. Список складається із нормативних актів, нормативних документів, вітчизняної та зарубіжної наукової та спеціальної літератури, фахових видань, електронних ресурсів.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у курсовій роботі оформлюється здобувачем вищої освіти за правилами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Якщо у тексті курсової роботи є цитата або посилання на певне джерело, то його пишуть у квадратних дужках. Поряд з номером у списку літератури слід проставляти номер сторінки, наприклад: [3, 58]. Якщо джерел декілька – їх відокремлюють крапкою з комою [4; 6; 12; 21]

В список використаної літератури включаються всі джерела, на які є посилання в тексті, а також ті, які були вивчені при написанні курсової роботи.

Загальні вимоги до цитування:

а) текст цитати треба починати й закінчувати лапками та наводити в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зберігаючи авторське написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту, без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, в кінці);

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

Усі джерела в списку літератури подаються мовою оригіналу.

5 КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота подається на кафедру для перевірки науковим керівником не пізніше ніж за місяць до екзаменаційної сесії. Курсова робота, яка відповідає викладеним у даних методичних рекомендаціях вимогам, оцінюється для здобувачів вищої освіти за стобальною шкалою з врахуванням наступних критеріїв:

Таблиця 5.1 – Критерії оцінки курсової роботи

Вид роботи	Форма контролю	Кількість балів
Програмна частина, перелік елементів та схема	1. Відповідність умовам завдання 2. Відповідність вимогам стандартів	0... 20 0... 10
Пояснювальна записка	1. Обґрунтованість економічних рішень 2. Посилання на першоджерела 3. Відповідність оформлення вимогам 4. Своєчасність здачі	0... 20 0... 5 0... 15 0... 10
Захист курсової роботи	Самостійність виконання (відповіді на запитання)	0... 20
Разом		0... 100

Співвідношення 100-бальної шкали оцінювання написання та захисту курсової роботи зі шкалою ECST та 5-бальною шкалою оцінки наведено нижче.

Таблиця 5.2 – Шкала оцінювання успішності

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою навчального закладу, балів	Оцінка за шкалою ECTS
5 – „Відмінно”	100-90	A
4 – „добре”	89-82	B
4 – „добре”	81-75	C
3 – „задовільно”	74-67	D
3 – „задовільно”	66-60	E
2 – „незадовільно”	59-0	FX

Робота може бути оцінена на **"відмінно"** в тому разі, якщо в ній розкрита сутність проблеми дослідження, її актуальність, приведений огляд монографічної і періодичної літератури, статистичні матеріали. Робота містить аналіз проблеми, розрахунки та обґрунтування рішень щодо вдосконалення методів вирішення проблеми, заявленої в межах обраної теми. Виконані вимоги щодо оформлення роботи.

Оцінка **"добре"** виставляється у тому разі, якщо в роботі недостатньо обґрунтовані пропозиції автора щодо вдосконалення ефективності діяльності об'єкту дослідження, інші вимоги, які були перелічені в попередньому пункті виконані.

Оцінка **"задовільно"** виставляється у тому разі, якщо робота поверхово висвітлює зміст теми дослідження, не містить обґрунтованих рекомендацій по вирішенню певних економічних проблем. Мають місце помилки в оформленні роботи.

Робота оцінюється на **"незадовільно"** та повертається на доопрацювання, якщо автор не розкрив зміст теми, не залучив практичний матеріал до аналізу проблеми дослідження та допустив помилки при викладенні змісту питань та оформленні роботи.

6 ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота подається на кафедру для перевірки науковим керівником не пізніше ніж за місяць до екзаменаційної сесії. Якщо робота виконана і оформлена правильно, то науковий керівник пише відгук (зразок бланку подано у Додатку Ж) і допускає курсову роботу до захисту.

Курсова роботи до захисту не допускається, якщо вона:

- подана науковому керівникові на перевірку з порушенням строків, установлених календарним планом;
- написана на тему, яка своєчасно не була затверджена по кафедрі;
- виконана не самостійно;
- має незаповнені табличні форми та бланки у практичній частині;
- побудова структури не відповідає вимогам;
- не містить рекомендацій автора щодо покращення роботи соціальної установи.

Заключним етапом є захист курсової роботи. Він проводиться у строки, визначені деканатом. Курсові роботи захищають перед комісією, призначеною кафедрою. ЗВО по результатам дослідження готує ілюстративний матеріал для членів комісії та презентацію в програмі PowerPoint. Здобувачу вищої освіти надається слово для викладання змісту дослідження (до 7 хвилин).

Під час захисту курсової роботи здобувач вищої освіти має виявити глибокі знання з вивчених розділів курсу, вміти розкрити зміст розглянутих у курсовій роботі положень і відповісти на поставлені членами комісії запитання. За результатами захисту комісія може уточнити попередню оцінку курсової роботи, що її запропонував рецензент.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ І РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Виноградський М.Д., Виноградська А.М., Шканова О.М. Управління персоналом: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2018. 502 с.
2. Дяків О. П., Островерхов В. М. Управління персоналом : навчально-методичний посібник (видання друге, переробл. і доповнено). Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 288 с.
3. Менеджмент персоналу: навч. посібник. / За заг. ред. В.М. Данюка, В.М. Петюха. К.:КНЕУ, 2009. 398 с.
4. Методичні рекомендації щодо виконання та оформлення кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» Національного університету «Чернігівська політехніка». Чернігів, 2020. 15 с.
5. Мурашко М. І. Менеджмент персоналу: навч. посіб. для студентів ВНЗ. 3-тє вид., випр. і доп. К., 2008. 435 с.
6. Рульєв В. А., Гуткевич С. О., Мостенська Т. Л. Управління персоналом : навч. посіб. для студентів вузів. Київ : Кондор, 2013. 309 с.
7. Селютін В. М., Яцун Л. М. Управління персоналом: практикум : навч. посібник. Х. : ХДУХТ, 2018. 188 с.
8. Управління персоналом: навчальний посібник. / Т.І. Балановська, О.П. Гоголя, Н.І. Драгнева, К.П. Драмарецька, А.В. Троян. 2-ге вид. Київ: ЦП «Компринт», 2018. 417 с.
9. Cole G. A. Personnel Management: Theory and Practice, 3rd edition. DP Publication Ltd Aldline Place London W12 8AW, 1993. 558 p.

Допоміжна

1. Кодекс законів України про працю (зі змінами та доповненнями). Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
2. Національний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009:2010. Х.: Фактор, 2011. 147 с.
3. Національний класифікатор України «Класифікатор професій» ДК 003:2010. К.: Центр учбової літератури, 2011. 360 с.
4. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Галузеві випуски. Краматорськ: Видавництво центру продуктивності.
5. Шубалий О. М., Гордійчук А. І., Дзямучич М. І. та ін. Управління персоналом: підручник / за ред. Шубалого О. М. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2018. 403 с.
6. «e-Human Resources Management: Managing Knowledge People». Teresa Torres-Coronas, Mario Arias-Oliva. 2005. 279 p.
7. «International Human Resource Management: A Multinational Company Perspective». 2005. 258 p.

Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Підвищення мотиваційного впливу доплат і надбавок до заробітної плати на ефективність роботи персоналу.
2. Побудова ефективної політики використання форм і систем заробітної плати на підприємстві
3. Організація преміювання працівників в контексті сучасності
4. Удосконалення організації праці на підприємстві
5. Умови праці в організації та їх вплив на ефективність роботи персоналу
6. Удосконалення методики планування продуктивності праці в організації
7. Удосконалення планування і аналізу чисельності працівників в організації
8. Покращення режимів праці та відпочинку на підприємстві
9. Напрями підвищення професійної підготовки кадрів на підприємстві
10. Підвищення дисципліни праці на підприємстві
11. Професійний підбір кадрів і шляхи його вдосконалення
12. Аналіз і шляхи поліпшення умов праці на виробництві
13. Комплекс заходів скорочення втрат робочого часу в організації
14. Аналіз і шляхи вдосконалення використання робочого часу в організації
15. Організація та шляхи удосконалення оплати праці на підприємстві
16. Організація та шляхи удосконалення оцінювання персоналу
17. Організація та шляхи удосконалення розвитку персоналу
18. Конкурентоздатність персоналу організації та шляхи її підвищення
19. Мотивація праці керівників середнього та низового рівнів управління та шляхи її підвищення
20. Мотивація трудової поведінки працівників та шляхи її підвищення
21. Шляхи поліпшення соціально-психологічного клімату у трудовому колективі
22. Удосконалення організації роботи з кадровим резервом і планування трудової кар'єри
23. Підвищення рівня продуктивності діяльності організації
24. Напрями вдосконалення соціальної політики організації
25. Поліпшення стилів управління малими групами в організації
26. Тарифне нормування оплати праці та його ефективність
27. Ефективність активних програм сприяння зайнятості
28. Удосконалення організації праці в центрах зайнятості в умовах впровадження інновацій
29. Сприяння самозайнятості та підприємництву безробітних у центрах зайнятості
30. Договірне регулювання соціально-трудоких відносин на підприємстві
31. Праця державних службовців: організація, оплата, ефективність
32. Управління персоналом в умовах реструктуризації підприємства

33. Управління персоналом на спільному підприємстві
34. Організація і оплата праці на малому підприємстві: особливості, стан, шляхи вдосконалення
35. Управління персоналом акціонерного товариства: особливості, стан, шляхи вдосконалення
36. Аналіз та оцінювання резервів продуктивності праці
37. Підвищення ефективності атестації персоналу організації
38. Людський розвиток: оцінка та шляхи розвитку
39. Соціально-трудова конфлікти в організації та методи їх вирішення
40. Соціально-трудова відносина в організації: оцінка стану та шляхи вдосконалення
41. Психотехнології у сфері управління персоналом
42. Безперервна освіта персоналу як основне джерело виховання управлінських кадрів
43. Розробка кадрової політики організації в сучасних умовах
44. Державна служба зайнятості України: сучасний стан і проблеми розвитку
45. Профорієнтаційна діяльність регіональних служб зайнятості (на прикладі окремого регіону, області, району)
46. Проблема молодіжного безробіття та шляхи її вирішення (на прикладі окремого регіону)
47. Соціальне партнерство і його вплив на зайнятість населення в Україні

Зразок титульного листа курсової роботи

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
ННІ бізнесу, природокористування і туризму
Кафедра управління персоналом та економіки праці

Прізвище, ім'я та по-батькові здобувача вищої освіти

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: “Управління персоналом”

на тему : “ _____ ”

Курс ____ Група _____

Науковий керівник:

_____
_____

Робота подана на кафедру

“ ____ ” _____ 20__ р.

Робота допущена до захисту
_____ **Науковий керівник**

“ ____ ” _____ 20__ р.

Робота захищена з
оцінкою _____

“ ____ ” _____ 20__ р.

_____ **Голова комісії**
_____ **Член комісії**

Чернігів 20__

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1 Завдання та функції управління персоналом підприємства	5
1.2 Поняття та класифікація методів управління персоналом підприємства	10
1.3 Характеристика соціально-психологічних методів управління персоналом підприємства	15
2 ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПрАТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД»	20
2.1 Загальна характеристика діяльності ПрАТ «Чернігівський механічний завод»	20
2.2 Характеристика складу та структури персоналу ПрАТ «Чернігівський механічний завод»	25
2.3 Характеристика та оцінка ефективності методів управління персоналом ПрАТ «Чернігівський механічний завод»	30
3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПРАТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД»	34
3.1 Заходи щодо впровадження соціально-психологічних методів управління персоналом ПрАТ «Чернігівський механічний завод»	34
3.2 Оцінка економічної ефективності запропонованих заходів	39
ВИСНОВКИ	43
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	46
ДОДАТКИ	48

Приклади оформлення бібліографічного опису у переліку посилань

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
<p align="center">Книги:</p> <p align="center">Один автор</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.): монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.
<p align="center">Два автори</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
<p align="center">Три автори</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 3. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.

1	2
Чотири і більше авторів	<p>1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>3. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>4. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
Без автора	<p>1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с.</p> <p>2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с.</p> <p>3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>7. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>8. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>9. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.</p>

1	2
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 3. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII – початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 7. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. Служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.

1	2
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	<p>1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p>
Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги	<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. Ботан. сад НАН Украины. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.</p>

1	2
Бібліографічні показчики	<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. показч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. показч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p> <p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. показч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: КНИГИ	<p>1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. Михайло Баймуратов: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / уряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.</p> <p>2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцять лет с екологическим правом : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>5. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЙ (ТЕЗИ, ДОПОВІДІ)	<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. Формирование толерантного сознания в обществе : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p>

1	2
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ДОВІДКОВОГО ВИДАННЯ	<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПРОДОВЖУВАНО ГО ВИДАННЯ	<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>3. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ (ЖУРНАЛУ, ГАЗЕТИ)	<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>3. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).</p> <p>2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf.</p> <p>3. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>

Зразок оформлення таблиці

Таблиця Д.1 – Структура та динаміка майна ТзОВ “Карпати-логістик”

Найменування статей	Роки			Абсолютне відхилення (+,-) 2019 у порівнянні з		Відносне відхилення 2019 до, %	
	2017	2018	2019	2017	2018	2017	2018
				5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Необоротні активи, у т.ч.:	508,7	509,0	712,2	203,5	203,2	140,0	140,0
- незавершені капітальні інвестиції	508,7	508,7	692,6	183,9	183,9	136,1	136,1
2 Оборотні активи, у т.ч.:	716,5	700,6	678,5	-38	-22,1	94,7	96,8
- запаси	612,9	607,8	617,4	4,5	9,6	100,7	101,6
- товари	27,9	49,9	-	-27,9	-49,9	0	0
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	22,1	37,5	32,4	10,3	-5,1	146,6	86,4
- інша поточна дебіторська заборгованість	0,5	0,1	0,0	-0,5	-0,1	0	0
- грошові кошти та їх еквіваленти	53,1	5,1	0,4	-52,7	-4,7	0,75	7,8
3 Витрати майбутніх періодів	17,0	7,7	6,6	-10,4	-1,1	38,8	85,7
4 Необоротні активи та групи вибуття	0	0	0	-	-	-	-
Баланс	1242,2	1217,3	1397,3	155,1	180,0	112,3	114,8

Джерело: складено автором за даними балансів установи

Додаток Е – Зразок оформлення рисунку

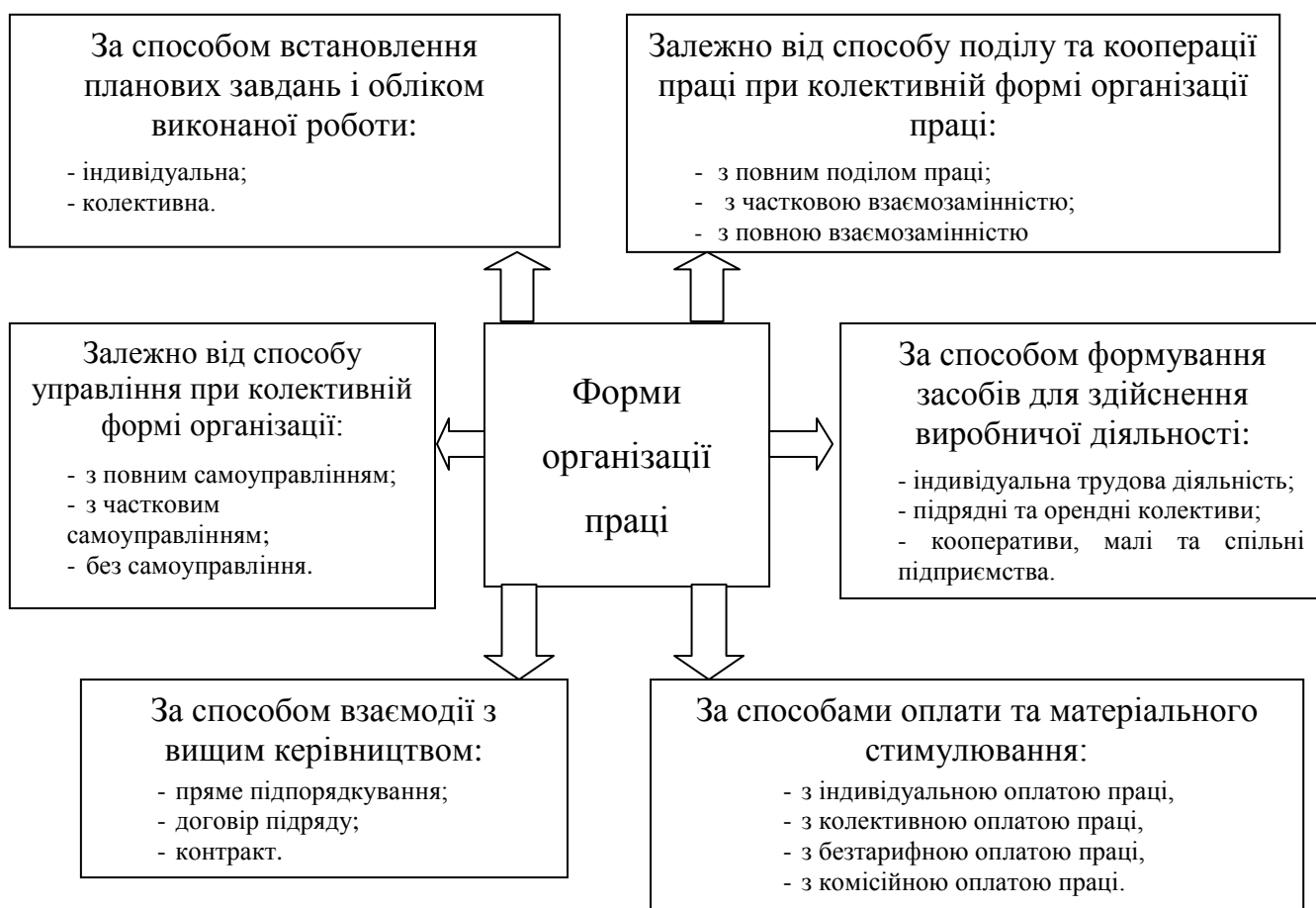

Рисунок Е.1 – Класифікація форм організації праці

Зразок бланку відгуку на курсову роботу

**ВІДГУК
НА КУРСОВУ РОБОТУ**

з теми „ _____ ”

здобувача вищої освіти _____

_____ курсу, групи _____, спеціальності _____

Курсова робота з дисципліни „ _____ ”

Реєстраційний № _____ дата отримання „__” ____ 20 р.

Науковий керівник _____

Актуальність обраної теми:

Об’єкт і предмет дослідження:

Структура роботи:

Основна характеристика першого розділу курсової роботи:

Основна характеристика другого розділу курсової роботи:

Основна характеристика третього розділу курсової роботи:

Характеристика висновків проведеного дослідження:

Мета дослідження : досягнута повністю (частково, не досягнута)

Завдання дослідження : виконані повністю (частково, не виконані)

Структура роботи: витримується згідно вимогам (частково відповідає вимогам, не відповідає вимогам)

Науково-теоретичний рівень роботи: високий (середній, низький)

Методичний рівень роботи: високий (середній, низький)

Характер новизни дослідження: високий (середній, низький)

Ступінь власного внеску у розробку проблеми: високий (середній, низький)

Характер зовнішнього оформлення роботи: охайний (задовільний, неохайний)

Зауваження:

Загалом робота заслуговує позитивної оцінки та може бути допущена до захисту

Науковий керівник _____ (підпис)

За результатами захисту робота оцінена _____

Члени комісії _____

_____